

Jan Malý

Pepa a jeho mazák.

Pepa Vošlégr a jeho mazák.

Seděli kolem stolu v Ouplavu, samí staří kamarádi, ani středa nebyla, takže tu byli jen mezi sebou, žádný mladý šedesátiletý ucho je ve vyprávění nerušilo otázkami, "jak se ten Cehák jmenoval doopravdy?" Nebo "opravdu ti kapitáni Čankajšek a Bílej Negr ještě žijí a proč mezi nás nechodí?" No uznejte, kdo na takovéhle triviálnosti má pořád odpovídat?

Řeč se vlekla, pivo teklo a v jedné andělské chvíli, když delší dobu nikdo nepromluvil, obrátí se s otázkou z ničeho nic Tetovanej na Pepu Vošlégra: "Hele Pepo, jdou mezi náma starejma různý fámy, jak to bylo mezi tebou a starým Mršusem. Sem, tam s některým z nás o tom prohodíš slovo, Mršus ten se jenom usmívá, když se ho na to zeptáme a protože tady dneska mezi námi chybí, je nejvyšší čas, abys nám v tom udělal jasno, že jo? Přeci by sis takovou krásnou historii nechtěl odnést do hrobu, že ne?"

Pepa se ošil, podrbal se za uchem a povídá, "když já o tom nerad mluvím, aby si ten převít Mršus eště nemyslel, že ho pomlouvám, i když je to čistá pravda. Ále, vzal to čert, tak já vám to tedy povím.

Když jsem nastoupil na plavbu jako plavřda, přestala mě vychovávat máma, ale vzal si mě do parády život a můj první kormidelník. Kamarádi mu říkali Fýro, ale on se jmenoval Filip, nebo Filipes nebo tak nějak, už ani nevím přesně. Já mu jednou povídám "pane Fýro" co vám budu líčit, chytil mě pod krkem a povídá, "takovou ti jednu nafýruju, až ti hlava uletí. Pro tebe jsem a vždycky budu pan kormidelník, je to jasný?" Honem jsem kýval hlavou, že ano, že je mi to naprosto jasný. Bylo to na člunu na amandě 604, postavené ještě před válkou a tak měla ještě dřevěné luky. Tak si na ten první rok vzpomínám, jak jsem věčně seděl s lodníky na těch lukách a kurtovali jsme spáry mezi prkny, aby nezatékalo do nákladních prostorů na náklad.

To byla pěkně svinská práce. To se dřevo kolem spáry natře dehtem, na ten se přilepí papírová páska, a přes tu se hřebíčky modráčky přibije kurta. Za den přibijete stovky a tisíce modráček, ty se vám lepí na prsty upatlané od dehtu a praží na vás na tom černým krytu slunce. Řeknu vám, ještě dnes se mi někdy o té hnusné piplače zdá a to se pak probudím celý zpocený. Jen co skončilo léto a začali podzimní plískanice, bylo s kurtováním konec.

Fýra nás zahnal uklízet péky, frajraumy a dokonce i stožárový kechr, který tam zbyl od odebraného stožáru. Všude prohlédnout dno i stěny. Tam, kde kvetl rez, oškrábat ho a natřít to celé suříkem, prostě rasovina. Dny už se krátily, vyjíždělo se za tmy, tak dokud se nerozednilo, připravili jsme si nějaké jídlo k obědu a pak šup do díry.

Jak v létě, tak na podzim jsme s tou údržbářskou prací skončili ve čtyři odpoledne, opláchli se a šli se posadit do kormidelny. Když jsme byli ve vleku, tak první lodník často vystřídal kormidelníka u kola a ten zapadl do kajuty. Vždycky to komentoval, "jdu si udělat papíry chlapy," ale stejně každou chvíli kouknul z okénka, jestli mu člun dobře jede. Když s námi někdy zůstal v kormidelně, tak se s lodníky bavil o vesnicích a městečkách na březích Labe. Bavili se o tom, kde se jim už poštěstilo mít fajrunt a jak jim chutnalo nebo nechutnalo pivo, a co si kde dali k večeři. Při těch debatách vlastně nenápadně lodníky zkoušel z plavebního zeměpisu, a jak ho ovládají. Já z toho vybruslil, co bych taky jako plavřda prvním rokem mohl vědět, že jo."

"Člověče Pepo, co nám to tady vykládáš, tohle mi tady přeci všichni známe." Přerušil Pepu Tetovanej.

"Ale starou Belu znáte, jste to tady samej parníkář, co vy víte jak to chodilo na člunech."

Nedal se Pepa a v klidu pokračoval. "Tak jsem u toho Fýry vydržel celý ten půlrok, od července, kdy jsem vyšel školu, až do vánoc. Hned po novém roce jsem nastoupil na tři

měsíce do plavčické školy na Mělník. Škola pěkná, hned u zámku. Zato intr, jedna hrůza, stará opuštěná pivovarská hospoda až v Podolí za Mělníkem. Dole byla kuchyně, jídelna, sklad a komora s dveřmi do sklepa a v patře dvě veliké místnosti, kde jsme všechny ročníky společně na patrových postelích přespávali. Kuchař na Mělníku bydlil, přišel za námi v šest ráno a vzbudil nás, v sedm nás nakrmil a před půl osmou jsme už pochodovali v útvaru do školy. Po návratu ze školy nás nakrmil a každému dal sáček s namazaným chlebem a buřtem nebo kolečkem salámu k večeři a mazali jsme do přístavu na praxi. Dvě várnice horké melty stály na plotně jako naše samoobsluha.

Po návratu ze školy nás pravidelně zkontroloval mělnický inspektor plavby pan Černý, ten se mezi námi zdržel jen, než jsme odpochovali do toho přístavu. Po návratu z přístavu tak do šesti do večera se mezi námi denně zdržel náš instruktor praktické výchovy. Byl to trochu nemocný kormidelník ze řetězáku, pan kormidelník Šindelář, který bydlil na Pšovce.

Potom už byl internát celý náš, plavčků. Nikdo nás nehlídal, tak jsme si chodili do kina po libosti. A každou sobotu, to byly na Mělníku bály, někteří ze starších kluků chodili tančit. To my prvňáci na plesy nechodili, snad by nás tam ani nepustili, ale rádi jsme navštěvovali nedělní mládežnický čaj. Z každodenních odpoledních praktických výcviků jsme byli dost utahaní a rádi jsme brzy hupli pod deku.

Každý den jeden z nás prvňáků s provázkem na palci dělal zvonka na zvonkařské posteli. Normální zvonek ve staré hospodě nebyl a také by všechny rušil. Tak jsme to vyřešili provázkem na palci přes vikýř okna visící až na ulici, za který pozdní příchozí pošukoval tak dlouho, až vzbudil zvonka, který mu pak přišel otevřít.

Kvůli tomu jsem se s Mršusem poprvé utkal. "Hele," povídám jen tak pro všechny, ani jsem nemluvil přímo k němu, "to není spravedlivý, prváci dělají zvonka denně a to ani do kina skoro nechodíme a druháci si berou službu jenom v sobotu, když se můžou potom v neděli vychrápat." Přišel ke mně, o půl hlavy menší, loupne po mě očima a povídá. "Prvňáci zavrou hubu, když se jich nikdo na nic neptá, a otevrou dveře, když mají službu a někdo jim zaškubá palcem."

Už jsem mu chtěl jednu ubalit, ale všiml jsem si, jak se nenápadně k nám přiklátili dva habáni. Ucítil jsem, jak tu lítají facky vzduchem, tak jsem si to rozmyslel, abych náhodou jednu nechytíl. Mávl jsem rukou a nechal jsem to bejt. Asi za hodinku se ke mně jeden druhák přitočil a jen tak na půl huby povídá: "Hele, s Mršusem si nic nezačíněj, je to vzteklej parchant a nic si nenechá líbit, jestli s ho nasrk, tak ti to ještě spočítá, radši si dej bacha." Co by mi mohl udělat, myslel jsem si. Plavčík jako já, jen o rok starší a proti mně menší, kdyby se kasal, rozmáznou ho jako mouchu. To jsem se ale spletl.

Nevšímal si mě, jen asi za týden, tak mezi řečí povídá instruktorovi Šindelářovi: Víte pane kormidelníku, že ten kudrnatej Pepa z prváku je hotovej expert na uzlování, jde mu to líp než nám z druháku." Pochválil mě. Uzly jsem ovládal opravdu dobře, ale netušil jsem, co ten prevít Mršus dobře věděl. Věděl, že vázání uzlů na různé způsoby je Šindelářův koníček. Ještě ten den si nás prváky, odpoledne po normálním výcviku, Šindelář svolal, a místo aby šel domů jako obvykle v šest, uzlovali jsme až do osmi. Když někomu nějaký uzel nešel, musil jsem jeho vázání zpomaleně předvést, on pak ukázal ještě různé varianty a dal mě za vzor a příklad pilného plavčíka. To celé se pak ještě párkrát opakovalo, já byl Šindelářův favorit a kluci mi nemohli přijít na jméno. To mu ale nestačilo. Bylo to tři roky po válce, všichni měli Němců ještě plné zuby a němčinu už nechtěli nikdy slyšet. Jen my plavčíci se ji ve škole učili, protože naše lodě pluly většinou v Německu. To dá rozum, kde je Labe, tam jsou lodě.

Tak ten prevít navedl jednu učnici na kuchařku, aby si postěžovala naši učitelce němčiny, která je vyučovala čert ví co, ale němčina to nebyla. Tak ta holka se zeptala: "Paní učitelko takovej kudrnatej plavčík na mě furt mluví německy, nemělo by se mu to zakázat?" Když na mě učitelka příští hodinu spustila německy, nevěděl jsem, která bije, a vykotal jsem, že ji nerozumím. "Tak když neumíte němčinu, proč s ni pletete holkám hlavu? To jste se naučil pár

řádků z učebnice a chcete jako světák mít úspěch u žen?" zeptala se mě. Kluci se v lavicích pochechtávali a až do konce školy mi říkali Němčinář. Holka se nakonec pochlubila dlouhému Sondýrkovi, který s ní randil a tak jsem se to dověděl.

Než jsem mu to mohl nějak oplatit, byl tu apríl a nastoupili jsme na loď. Příští zimu už byla škola v Děčíně, nám zkrátily učební dobu o rok a tak jsme se oba ročníky připravovali na lodnické zkoušky a tak jsme zachovali ostražitě příměří.

Po zkouškách on napakoval někam na parník a já jako člunař na člun ke starému Pištorovi. Tak a mám od Mršuse pokoj až do penze, bláhově jsem si myslel. To jsem se ale spletl. Příjdu na vojnu do Bratislavy a koukám jako blázen. Mršus v celé kráse, má tři frčky, je zástupce velitele čety a můj velitel družstva. Je to bezva, říkal jsem si, šifr jako já, budu mít protekci. To jsem se ale spletl. Honil mě pomalu ještě víc než ostatní.

Když jsem se trochu otrkal, zkusil jsem se ulejt z rozcvičky. Přišel na to, vynadal mi, že dělám plavcům ostudu a pohrozil, že příště mě nechá zavřít. Taky to prevít udělal, když asi za tři měsíce jsem to zkusil znovu. Napařil mi tři dny po službě, od pátku do pondělí.

Právě ten pátek za mnou na celý víkend přijela Julie až z Děčína. Když zjistila, že jsem v bání, tak zase chudák holka odjela domů. Mršus mě zkoušel z basy vyreklamovat, ale na to byl moc malej pán. Omlouval se, že nevěděl, že za mnou Julie přijede, ale to já nevěděl taky. Julie mě chtěla překvapit a tak překvapila i sebe. Celý život to oba Mršusovi vyčítáme, pokaždé když se sejdeme u piva, ale dnes už jenom s úsměvem.

Jsme s Mršusem oba paličáci a když jsme se vrátili z vojny, šli jsme si radši z cesty. Taky o tom celý život dost neradi mluvíme, ale dneska už je to vlastně jedno. Křivdy i zlost odnesl čas, my se vlastně na sebe ani nezlobili, ale na jedný lodi bychom spolu jezdit nechtěli. Jak už jsem řekl, ty dávné příhody z mládí odnesl čas, právě tak jako dnešní dopoledne. Je čas dopít svoje sklenky a jít domů na oběd." "No ba, půjdeme." zamručeli chlapi. Jak řekli tak udělali. Dopili, zaplatili a šli.